

BASTIRMA DUYARLILIK ÖLÇEĞİNİ TÜRK KÜLTÜRÜNE UYARLAMA ÇALIŞMASI

Gülnur BAYEZİD

D.E.Ü. Buca Eğitim Fakültesi - İZMİR

ÖZET

Bu çalışmanın amacı Bastırma Duyarlılık Ölçeğini ülkemiz için uyarlamaktır, ve toplumumuz açısından güvenilirlik ve geçerliğini inceleyen araştırmaları başlatmaktır. Örneklem değişik yaş, sosyo-ekonomik düzey ve eğitim düzeyinden 236'sı kadın, 170'i erkek, 432 kişiden oluşmaktadır. Cinsiyete ve yaşa göre B-D puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma belirlenmemiştir. Güvenirlik çalışması iç tutarlılık katsayısı, test tekrar test ve yarı test güvenilirliği şeklinde yapılmış, hepsine ilişkin değerler Byrne'nin çalışma bulgularına yakın olarak bulunmuştur. Yapılan madde analizi ile 22 maddenin atılması 11 maddenin ise tersine puanlanarak uygulanması durumunda ölçeğin daha güvenilir olacağı belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Bastırma Duyarlılık Ölçeği, geçerlilik, güvenilirlik

ABSTRACT

The purpose of the present study is to adapt Repression -Sensitization scale to Turkey , and to start investigating reliability and validity of the scale in our society. Sample included 236 female and 170 male subjects who represent various age and socio-economic levels. No significant gender and age differences were observed between repression and sensitization scores of the various groups. For reliability , Cronbachs alpha ,retest reliability and split half reliability coefficients were computed and results are similar to those of Byrne's. Item analysis indicates that reliability increases if 22 items are deleted and 11 items are scored reversely.

Key Words: Repression-Sensitization Scale, validity, reliability.

GİRİŞ

1940'lardan bu yana algısal savunma alanında deneysel verilerin artan çokluğu ve yaygın ilgi bilinmektedir. 1940'ların sonlarına doğru olan Harvard çalışmalarından beri konuya ilişkin çalışmalar temel olarak üç çeşittir : Nötr ve duygusal olarak uyarıcı uyaran çiftlerine ilişkin ayırt edici eşğin tanımlanması, bu verileri açıklanmaya çalışılması ve bu türdeki ödevlerle bireysel farklılıklar arasındaki bağlantıların kurulması . Bastırma duyarlılığın değerlendirilmesi ilk kez algısal eşik ölçeğine dayanan bu çalışmalarla başlamıştır. Ancak bastırma duyarlılığı ölçmek için benlik ifadesine dayanan ölçeğin geliştirilmesinden sonra algısal eşik ölçen ölçekler az kullanılır olmuştur (Byrne, 1961). Altrocchi, Parsons ve Dickoff (1960) altı MMPI skalasının maddelerinden oluşan Bastırma Duyarlılık ölçeğini oluşturmuşlardır. Bu ölçek bu boyuta ilişkin daha önceki bir çok ölçeğin ortak temalarını içermektedir. Depresyon ve Psikasteniy alt skalalarının toplamı olan Welsh kaygı puanları ile L, K ve histeri toplam puanlarını içeren bu skalada artı puanların yüksekliği bastırma, eksi puanların yüksekliği ise duyarlılığa işaret etmektedir (Byrne, Byrne ,1961; Byrne, Barry, Nelson ,1963).

Bastırma -Duyarlılık Ölçeği, tehdit edici uyarılara kaçınma davranışı yaklaşımını yansıtmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puanların duyarlılığı, düşük puanların ise bastırmayı yansıttığı varsayılmaktadır. Duyarlılar duygusal materyallere ilişkin düşük eşığe sahiplerken (ihtiyat, kolaylaştırma), bastırınlar yüksek eşik sahiptirler (savunma, ara verme) (Byrne,1961). Bastırınlar tehdit durumunda yadsıma türünde stratejiler kullanırlar. Bu tür kişiler potansiyel bir tehdit ile karşılaştıklarında ya bunu görmeze gelmeyi yada tehdidin varlığını yadsımayı yeğlerler. Duyarlılar olarak nitelenenler ise tehdit edici durum veya uyarılar karşısında aşırı uyanık olmaya çalışırlar. Bu bireyler sürekli çevrelerini gözden geçirerek olası tehdit uyarılarına karşı bunları tanıma ve bunların kendilerini incitmesine olanak vermemek için tepki gösterme durumundadırlar.

Savunmalar klinik araştırma ve uygulamaların dışında ön yargı politik tutum, saldırganlık, suç işleme davranışı yaşam stresi ve sosyal uyum ile ilişkileri açısından çok sayıda araştırmanın konusu olmuştur (Sorias, 1995). Bastırma-Duyarlılık Ölçeğinin ifade ettiği bastırma, klasik psikanalitik bastırma kavramından farklıdır, bir çok alanda kendini gösteren genel bir kişilik tarzı olarak düşünülmektedir (Horowitz, 1977; Schwartz, 1983; Weinberger,1990). Bu kavram üzerine odaklanan araştırma verilerinin çoğunluğu Bastırma-Duyarlılık Ölçeğinin ifade ettiği bastırmanın değerlendirilmesine dayanmaktadır (Byne ve ark., 1963). Bastırma -Duyarlılık Ölçeğine ilişkin çalışmalar normsal verilerin saptanmasına, sosyo-demografik değişkenler arasındaki ilişkinin incelenmesine, envanterin güvenilirliğinin ve geçerliğinin saptanmasına çok sayıda psikolojik kavram yada özellik ile bastırma duyarlılık (B-D) arasındaki ilişkinin incelenmesine dayanmaktadır. Örneğin kaygı, nevrozizm, duygular, benlik kavramı, denetim odağı, frustasyon, otoriteriyenizm, suçluluk, mesajların alınımı, uyum, psikolojik yardım arama davranışı, yabancılaşma, kurallara uymama, kavram oluşturma ,depresyon, kaygı, hamilelik, fiziksel sağlık, alkol bağımlılığı, psikopatoloji ile B-D arasındaki bağlantılar araştırılmıştır. Bu konudaki çalışmaların bir çoğu da son on yıl içinde yapılmıştır (Kreitler, Kreitler, 1990 ; Bleker, 1983; De Bono, Snyder, 1992; de Man, 1990; Szalai, Eagle, 1992; Mc Creary, Turner, 1984; Budd, Clopton, 1985; Rofe, Y.,Blittner,M ve Lewin I., 1993).

Bu çalışmada birinci amaç araştırmalarda önemli bir boşluğu dolduracağı düşünülen B-D Ölçeğini ülkemiz uygulamalarına sunmaktır. İkinci amaç ölçeğin toplumumuz açısından güvenilirlik ve geçerliliğini inceleyen araştırmaları başlatmaktır.

YÖNTEM

Örneklem: Araştırmanın örneklemini İzmir ilinde yaşayan 432 kişiden oluşmaktadır. Örneklem seçimi rastlantısalıdır. Deneklerin 236'sı kadın, 170'i erkektir, 26'sı ise cinsiyetini belirtmemiştir. Bunların 44'ü ilk-orta okul düzeyinde, 87'si lise, 278'i üniversite öğrencisi ve mezunu düzeyinde eğitimlidir. 115'i alt (30 milyon ve altı), 182'si orta (30-60 milyon), 93'ü orta üstü (60 milyon ve üzeri) sosyo-ekonomik düzeyden geldiğini (1996-97 yılı) ifade etmiştir. Örneklemin yaşa göre dağılımı ise şöyledir: 16-25 yaş arası 239 kişi, 26-35 yaş arası 94 kişi, 36-45 yaş arası 47 kişi, 46 yaş üstü ise 52 kişidir. Deneklerin 187'si metropol, 152'si şehir, 51'i ise kasaba köyde en uzun yaşadığını belirtmiştir . Deneklerden 260'ı bekar, 148'i ise evli olduklarını ifade etmişlerdir. Sosyo- demografik etkenlerle B-D puanları arasındaki bağlantılar ayrı bir çalışmada sunulmuştur (Çocuk ve Ruh Sağlığı Dergisi Değerlendirmede).

Veri Toplama Araçları: Byrne tarafından geliştirilen MMPI maddelerinden oluşan, orijinal Bastırma- Duyarlılık Ölçeği (Repression- Sensitization Scale ,Byrne, 1961) uygulanmıştır. 156 maddeden oluşan orijinal ölçeğin , 127 maddeden oluşan gözden geçirilmiş şekline (Byrne ve ark. 1963) tercih edilmiş nedeni işe yaramayan maddelerin kültürümüze uygun olarak çıkarılabilmesi düşüncesidir. MMPI'ın uyarlaması Savaşır tarafından yapıldığı için maddeler aynen onun çalışmasından alınmıştır (Savaşır,1981). 156 maddeden 116'sı doğru, 40 'ı ise yanlış olarak yanıtladığında puan verilmektedir. Yüksek puanlar duyarlılık, düşük puanlar ise bastırma tarzında savunmalara işaret etmektedir. Bir çok

araştırmada örneklem, % 25, %50, %25 olarak bölünerek değerlendirme yapılmıştır (Chabot, 1973). Bu çalışmada da aynı yöntem kullanılmıştır.

B-D Ölçeğinin geçerliliğini belirlemek için Ihilevich ve Gleser'in geliştirdiği, uyarlaması Sorias ve arkadaşlarınca yapılan Savunma Mekanizmaları Envanteri (Defence Mechanisms Inventory) B-D Ölçeği beraberinde 102 kişiye uygulanmış ,aralarındaki korelasyon düzeyine bakılmıştır (Gleser, Ihilevich, 1969).

Ayrıca sosyo-demografik etkenleri belirleyecek bir anket uygulanmıştır.

İşlem:

Veri toplama araçları Psikolojik Danışma ve Rehberlik öğrencilerince çevrelerinde bulunan değişik yaş ve sosyo-ekonomik kesimden kişilere uygulanmıştır. Uygulanan 500 testten 432'si boş bırakılan maddelerin çokluğu nedeni ile değerlendirmeye alınabilmiştir. Tüm istatistiksel analizler SPSS Win paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

B-D Ölçeğinin güvenilirliği test-tekrar test yöntemiyle zaman içindeki tutarlılığı açısından incelenmiştir (2 ay ara ile 30 üniversite öğrencisi üzerinde). Ayrıca iç tutarlılığı ve yarı test güvenilirliği de belirlenmiştir.

Geçerlik çalışması olarak SME'nin 20-50 yaş için hazırlanan yetişkin formu 102 kişiye B-D Ölçeği paralelinde uygulanmıştır. Uygulama geçerliliğini belirlemek için daha önceki çalışmalarla belirlenen bastırma duyarlılık ile ilgili fiziksel rahatsızlığı olanlarla, ruhsal rahatsızlığı olanlarda duyarlılığın daha fazla olduğu şeklindeki sonuç bu ölçek ile yeniden test edilmiş ,24 kalp hastası ve 20 psikiyatrik hastaya B-D ölçeği uygulanmıştır. Kalp hastaları kalp ve damar cerrahisinde yatan hastalardan, psikopatolojisi olan hastalar da psikiyatri kliniğinde tedavi gören nevrotik vak'alarından seçilmiştir.

B-D Ölçeğinin madde analizi 432 kişi üzerinde yapılmış, madde/ toplam korelasyonu 0.10'un altında olan ve negatif korelasyon gösteren 33 madde belirlenmiştir. Tüm testin iç tutarlılığı ve 33 madde çıkarıldığında testin iç tutarlılığı belirlenmiştir. Bu 33 maddenin içinde en az -.10 düzeyinde madde toplam korelasyonu eksi olan 11 madde tersine puanlanarak madde/ toplam korelasyonundaki değer değişimlerine bakılmış, bu değerlerin eksiden artıya dönüştüğü görülmüştür. Bu şekilde yeniden iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Bu işlemden sonra diğer 22 madde çıkarılarak tekrar iç tutarlılık katsayısına bakılmıştır.

BULGULAR

Bastırma- Duyarlılık Ölçeğinin cinsiyete göre norm değerleri Tablo 1’de verilmiştir. Örneklemin bastırma ve duyarlılığı en fazla kullananlara göre dağılım değerlendirmesi ise % 25 en üst ,%50 orta , %25 en az puan alanlar şeklinde örneklemin üçe bölümü ile sağlanarak Tablo 2’de sunulmuştur. Üst %25 B-D puanı duyarlılara, alt % 25 B-D puanı ise bastırana işaret etmektedir.

Tablo 1: Bastırma- Duyarlılık Ölçeği Normsal Verileri

Frekans Dağılımı	Erkekler	Kadınlar
120- 129	2	-
110-119	1	5
100-119	10	8
90-99	18	27
80-89	18	43
70-79	33	61
60-69	44	46
50-59	22	36
40-49	18	20
30-39	7	2
Ortalama	69.74	72.22
Standart Sapma	18.59	16.73
N= 406	N=173	N=248
		t=1.43, sd.=419 p>.05

Tablo 1’de görüldüğü üzere erkeklerle kadınlar arasında B-D puanı açısından anlamlı bir farklılaşma görülmemektedir.

Tablo 2: Örneklemin Bastırma- Duyarlılık Düzeyine Göre Dağılımı

B-D Puan Dağılımı	Erkekler	Kadınlar	Toplam
%25 0- 53	% 28.3 49	% 22.6 56	% 25 105
%50 54- 80	% 48.6 84	% 52.4 130	% 50.7 214
%25 81- 119	% 23.1 40	% 25 62	% 24.3 102
			F(1,419)=0,377 p> .05

Tablo 2’de görüldüğü üzere savunma tarzı belirgin biçimde bastırma veya duyarlılık olanlarla, normal düzeyde olanlar arasında cinsiyete göre belirgin bir farklılaşma belirlenmemiştir.

Tablo 3: Yaşa göre B-D Puanları Frekans Dağılımı

Puan	16-25 yaş	26-35 yaş	36-45 yaş	46-.....yaş
120-129	-	1	1	-
110-119	3	1	1	1
100-109	12	5	-	1
90-99	24	12	4	3
80-89	34	10	7	11
70-79	50	17	7	13
60-69	50	13	16	11
50-59	34	18	2	5
40-49	18	12	6	3
30-39	4	4	1	2
Ortalama	71.92	68.46	70.01	71.52
Standart sapma	17.10	20.08	17.47	15.82
N=417	229	93	45	50
			F(3, 413)=.7950	P>.05

Tablo 4: Yaşa Göre Bastırma- Duyarlılık Düzeyi Dağılımı

B-D Puan Dağılımı	16-25	26-35	36-45	46-.....
% 25 0-53	% 15.7 14	% 30.9 67	% 24 12	% 20.7 12
% 50 54-80	% 56.2 50	% 45.2 98	% 58 29	% 53.4 31
% 25 81-119	% 28.1 25	% 24 52	% 18 9	%25.9 15

F(3,413)=0.46 , p>.05

Tablo 3'de görüldüğü üzere yaşa göre anlamlı bir farklılaşma yoktur.

Tablo 4'de görüldüğü üzere 16-25 yaş arasındaki gençlerde dikkat çekici düzeyde olmamakla birlikte duyarlılık düzeyi, 26-35 yaş arasında da bastırma düzeyi yüksektir. Ancak yaşlara göre bastırma duyarlılık düzeyleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

Test-tekrar test güvenilirlik çalışması 30 kişi üzerinde gerçekleştirilmiş $r = 0.87$ bulunmuştur. Bu araştırma kapsamında iç tutarlılık katsayısı 432 kişi için $\alpha = 0.9071$ bulunmuştur. Yarı test güvenilirliği ise yine 432 kişi için $r = 0.85$ bulunmuştur.

Tablo 5: Bastırma- Duyarlılık Ölçeği, Savunma Mekanizmaları Envanteri Puan Bağlantıları

	NES	YAN	İLK	KEN	TER
B-D	$r = .23$ $p = .015$	$R = .19$ $p = .052$	$r = -.33$ $p = .000$	$r = .24$ $p = .014$	$r = -.31$ $p = .001$

TER: Yadsıma, bastırma, tepki oluşturma

İLK : Yalıtma, entellektüelleştirme, aklileştirme

NES : Doğrudan veya dolaylı saldırganlık

YAN : Yansıtma

KEN : Abartılı, ısrarlı öz eleştiri, olumsuz beklentiler, depressif durum.

Geçerlik çalışması olarak B-D Ölçeği ile Savunma Mekanizmaları Envanteri (SME) arasındaki ilişkilere bakılmıştır. B-D Ölçeği ile SME alt ölçekleri arasındaki korelasyonlar Tablo 5'de sunulmuş, 5 alt ölçeğin B-D Ölçeği ile korelasyonu en az $p < .05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. İLK ve TER ile negatif yönde, NES, YAN ve KEN ile pozitif yönde bağlantılar görülmektedir.

Tablo 6: Kalp Hastaları, Psikiyatrik Vak'alar ve Normallerin B-D Puan Karşılaştırmaları

Kalp Hastaları (n=24)	Psikiyatrik Vak'alar (n=20)	Normaller (n=20)	N=64
X= 74.58 S.S= 19.58	X= 83.10 S.S=16.55	X= 69.26 S.S= 20.32	F(2, 61)=2.69 p=.07 p>.05

Uygulama geçerliliği için 24 kalp hastası ve nevroz tanılı 20 psikiyatrik hastanın B-D Puan ortalamaları aynı yaş gurubu normallerden seçilen 20 kişi ile Tablo 6'da kıyaslanmıştır. Farklılaşma $P=.07$ ($p>.05$) düzeyinde anlamlıdır, LSD ile test edildiğinde farklılaşmanın kaynağının 2. ve 3. Gruplar olduğu belirlenmiştir. Daha çok sayıda vak'a üzerinde çalışılarak geçerlilik çalışmasının yinelenmesi gerekmektedir.

Tablo 7: B-D Ölçeğinde Toplam Puanı Ayırdetmede Etkisiz Maddeler

Etkisiz Maddeler	X	s.s.	Madde/Topl. Korelasyon	Ters Puanlanan Maddelerin Korelasyon Değişimi
D-3. Gürültüden kolayca uyanırım.	63.43	48.21	.0073	
D-8. Polis romanlarından yada esrarengiz yazılardan hoşlanırım.	44.45	49.74	.0539	
Y-22. Kuran'ın buyurdıkları bir bir çıkmaktadır.	29.28	45.44	0298	
Y-24.Bazen başkalarının sabrını tüketecek kadar bir şeye saplanıp kalırım.	49.08	50.04	2489	.2739
D-26.Bir çok kimseler başkalarının ilgi ve yardımlarını sağlamak için talihsizliklerini abartırlar.	84.73	35.99	0290	
D-27. Ara sıra öfkelenirim.	94.45	22.92	0375	
Y-29.Bazen hayvanlara rahat vermem.	86.81	33.88	.0820	

D-32. Bu gün yapmam gereken işleri ara sıra yarına bıraktığım olur.	85.42	35.33	0193	
D-33. Yükselmek için bir çok kimse yalan söylemekten çekinmez.	84.51	36.20	0249	
Y-35. Namazımı hemen hemen muntazam kalarım.	84.05	36.63	0765	
Y-37. Kıyamet gününe inanıyorum.	22.48	41.76	0353	
D-48. Hiçbir zaman kan kusmadım yada kan tükürmedim	84.50	36.23	1036	.1071
Y-56. Bazen biriyle yumruk yumruğa kavgaya girişmeyi istediğim olur.	42.13	49.43	2131	.2368
D-58. Önemli bir iş üzerinde çalışırken başkalarının işini yarıda kesmeleri sabrımı taşırır.	87.51	33.08	0433	
D-59. Oyunda kaybetmektense kazanmayı isterim.	85.20	35.53	0972	
D-69. Başkalarının hakkımda ne düşündükleri beni rahatsız etmez.	47.00	49.96	1948	.2051
D-70. Bir eğlencede başkaları yapsalar bile ben taşkınlık yapmaktan rahatsız olurum	74.08	43.87	0661	
D-75. Dilencilere para vermeyi doğru bulmam.	65.98	47.43	0291	
Y-77. Bazen utanınca çok terlerim.	51.86	50.02	2087	.2415
D-78. Saman nezlesi yada astım nöbetlerim yoktur.	91.44	28.01	1131	1076
D-79. Tanıdığım herkesi sevmem.	87.50	33.11	0791	
Y-81. Çeşitli oyun ve eğlencelerden hoşlanırım.	11.11	31.46	.0483	
Y-82. Flört etmeyi severim.	31.27	.4639	.0362	
			0921	
D-85. Bazen biraz dedikodu yaptığım olur.	87.27	33.37	21	
Y-86. Pek çok insan karşı çıksa da kendi fikrimi sonuna kadar savunurum.	23.63	42.51	0633	
Y-90. Kendi içimde tutup başkalarına söyleyemediğim şeyler hakkında sık sık rüya görürüm	69.91	45.91	2886	2928
Y-92. Bazen ortada hiçbir neden yokken hatta işler kötüye gittiği zaman bile kendini fazlasıyla mutlu hissederim.	62.97	48.34	0032	
Y-96. Soğuk günlerde bile kolayca terlerim.	81.02	39.25	1293	1445
Y-101. Başkalarının sağlığını kendi çıkarına kullanan kimseleri ayıplamam.	90.05	29.97	.1405	1431
Y-114. Hemen hiç rüya görmem.	83.80	36.89	.1104	1210

D-136. Yapmak istediğim şeylere karar verirken başkalarının ne düşüneceğini dikkate almam.	38.90	48.80	0710	
D-149. Kısa bir zaman için bile olsa başladığım işi bir kenara bırakmak bana güç gelir.	63.66	48.15	.0032	
D-152. Herhangi bir olay hakkındaki görüşümü başkalarına açıkça belirtmekten hoşlanırım.	78.03	41.43	1470	.1485

Madde analizi sonucunda toplam puanı ayırt etmede etkisiz 33 maddenin ortalama, standart sapma ve madde toplam korelasyon değerleri Tablo 7'de sunulmuştur. 156 madde için iç tutarlılık katsayısı $\alpha = .9071$ değeri 33 madde çıkarıldığında $\alpha = .9309$ 'a yükselmektedir. Bu maddelerden 11'i negatif yönde toplam puanı ayırdetmede etkili görülmektedir. Bu maddeler tersi yönde puanlandığında madde/ toplam korelasyonundaki değer değişimleri de Tablo 7'de gösterilmiştir, hepsinin hemen hemen aynı düzeyde negatif değerden pozitifte dönüştüğü görülmektedir. Bu 11 madde tersi yönde puanlandığında iç tutarlılık katsayısı $\alpha = .9259$ olmaktadır (Bu maddeler tabloda koyu olarak yazılmış ve ters puanlandığında maddelerin korelasyon değişimleri gösterilmiştir). Etkisiz 22 madde çıkarıldığında ise $\alpha = .9333$ değerine ulaşmaktadır. Bu durumda ölçekten 22 maddenin çıkarılması 11 maddenin ise kalarak tersine puanlanması önerilebilir.

TARTIŞMA

Cinsiyete göre B-D puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma belirlenmemiştir (Bkz. Tablo 1). Bu bulgu Byrne'in geçerlik, güvenilirlik çalışması bulguları ile paraleldir (Byrne, 1961). Byrne'in 394 erkek, 230 kadın toplam 624, Teksas Üniversitesi Psikoloji öğrencilerinden elde ettiği norm verileri şöyledir: Kız öğrenciler $X=61.80$, $s.s.=16.20$, erkek öğrenciler: $X=68.08$, $s.s.=17.71$ 'dir. Bizim normlara göre kadınların $X=72.22$, $s.s.=16.73$, erkeklerin ise $X=69.74$, $s.s.=18.59$ 'dur. Erkeklerle kadınların belirgin biçimde bastırma veya duyarlılık tarzı savunmaları kullanıp kullanmadıklarına bakmak için örnekleme %25, %50, %25 olarak böldüğümüzde, en üst %25 puan aralığında yer alanlara duyarlılar, en alt %25 puan aralığında yer alanlara da bastırma tarzı dediklerimizde yine cinsiyete göre belirgin savunma tarzlarının gösterilmediği gözlenmektedir (Bkz. Tablo2).

Yaş aralıklarına göre B-D puanlarında bir farklılaşma olup olmadığına bakıldığında anlamlı düzeyde bir farklılaşma belirlenmemiştir (Bkz. Tablo 3). Belirgin düzeyde bastırma veya duyarlılık tarzı savunmaların belirli bir yaş aralığında görülüp görülmediğine baktığımızda da anlamlı düzeyde bir farklılaşma belirlenmemiştir (Bkz. Tablo 4). İstatistiksel olarak anlamlı olmasa bile aritmetik ortalamaya göre sıralama yapıldığında bastırma esaslı savunmaları en fazla kullananların yaş aralığı sıralanımı şöyledir: 26-35, 36-45, 45- \Rightarrow , 16-25. Duyarlılık esaslı savunmaları kullananların ise sıralanımı şöyledir: 16-25, 45- \Rightarrow , 26-35, 36-40 şeklindedir. 16-25 yaşa kıyasla diğer ileri yaşlarda daha fazla bastırma esaslı savunmaların kullanılması literatür ile bağdaşır niteliktedir (Mc Crae, 1982), ancak bizim bulgularımıza göre bu yaş aralığına göre farklılaşma anlamlı düzeyde değildir. Bastırma esaslı mekanizmaların aynı

zamanda uyum düzeyinin iyiliğine işaret ettiği de Byrne ve arkadaşları tarafından ifade edilmiştir Byrne ve ark.,1965; Bell, Byrne, 1978).

Güvenirlilik çalışmasından elde edilen iç tutarlılık katsayısı $\alpha=0.9071$ değeri ölçeğin 156 madde olarak da oldukça güvenilir olduğunu göstermektedir. Yarı test güvenirliliği $r=0,85$ ve test- tekrar test güvenirlilik katsayısı $r=0.87$ değerleri Byrne'in her ikisi için bulduğu $r=0.88$ değerine oldukça yakındır. Bazı maddelerin tersi yönde toplam puanla bağlantılı olmasının kültürel olduğu düşünülmektedir. Örneğin: 152” Herhangi bir olay hakkındaki görüşümü başkalarına açıkça belirtmekten hoşlanırım “ ifadesi doğru olarak yanıtlandığında duyarlılık yönünde 1 puan alınmaktadır . Örneklemin bu soruya verdiği yanıtların aritmetik ortalaması 78.03'dür, buna benzer sorular,48,78, 90,96 101,114'dür. Diğer bazı sorularda ayırddedici değildir. Örneğin, 69,“başkalarının hakkımda ne düşündükleri beni rahatsız etmez” ifadesi doğru olarak yanıtlandığında puan almaktadır. Bu maddenin $X=47$, $s.s=49.96$ 'dır. 48“Hiçbir zaman kan kusmadım yada kan tükürmedim” , doğru olarak yanıtlandığında puan almaktadır, ve yine bu maddenin de aritmetik ortalaması oldukça yüksektir (84.50).Buna benzer maddeler: 24, 56, 77 'dir. Bu 11 madde ters yönde puanlandığında $\alpha=92.59$ olmaktadır. Etkisiz 22 madde çıkarıldığında ise $\alpha=93.33$ olmaktadır. Bu etkisiz maddelerden bazıları herkesin evet yanıtını vereceği türden olduğu görülmektedir (27,32,58,59,79,82,85), Örneğin :81,“Çeşitli oyun ve eğlencelerden hoşlanırım”. Bazı din ile ilgili soruların B-D ile bağlantılı olmadığı görülmektedir (22, 35). Byrne da arkadaşlarıyla yaptığı gözden geçirme çalışmasında 156 maddeyi 127'e indirmiştir (Byrne ve ark.,1963).

Güvenirlilik çalışması olarak SME ile B-D Ölçeğinin bağlantılarına baktığımızda İLK (yalıtım, entellektüalizasyon ve rasyonalizasyon) ve TER (yadsıma, bastırma, tepki oluşturma) savunmalarının duyarlılık ile negatif yönde korelasyon gösterdiği görülmektedir. TER'in negatif korelasyon göstermesi beklenilirdir, ancak İLK'in tanımladığı özellikle entellektüalizasyon ve rasyonalizasyonun duyarlılık esaslı mekanizmalar olduğu bilinmektedir (deMan, 1990). Bu durum Szalai ve Eagle'in şu yorumlarıyla açıklanır: “Psikanalitik savunma kavramına göre bütün savunmalar bir şekilde ve bir düzeyde temel bastırma savunmasını içerir. Bu yalıtım, entellektüalizasyon (duyarlılık mekanizması olarak isimlendirilen), kaçınma ve akda uydurmayı da kapsar. Burada bilinçdışı itkilere ilişkin düşünsel içerik bilinçli olduğu halde duygu içermemektedir. Bu yön bütün savunmalarda vardır ve psikanalitik olmayan literatürde bastırma-duyarlılık ikilemi şeklindeki ayırmda görmeze gelinmektedir (Szalai, Eagle, 1992). NES, YAN ve KEN'in B-D ölçek puanları ile istatistiksel olarak anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermesi de beklenilir niteliktedir.

Uygulama geçerliliği için 24 kalp hastası ve 20 psikiyatrik hasta aynı yaş grubunda 20 normal ile kıyaslanmıştır. Farklılaşma istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmamakla birlikte $P=.07$ dir. Tabloda görüldüğü üzere B-D puan ortalaması en yüksek grup psikiyatrik hastalardır. Byrne ve arkadaşlarının “duyarlılar en fazla kötü uyumlu kişilerdir” (Byrne ve ark.,1965) bilgisi ile bu bulgu tutarlı görülmektedir. Kalp hastalarının ikinci derecede yüksek B-D puan ortalamasına sahip olması bulgusu literatürdeki bilgilerle şu şekilde açıklanabilir: Kendini cezalandırıcı savunmalarla kan basıncındaki yükselme, kalp hastalıkları ve alkolizm arasında ilişkiler olduğu bulunmuştur (Akt: Sorias, 1995). Diğer taraftan bastırmanın kalp ve damar hastalıkları için bir risk faktörü olduğu ifade edilmektedir (King, Albright, Taylor, Hadkell, Debusk, 1985). Bu iki farklı bilgi kalp hastalığında hem bastırmanın hem de

duyarlılığın rol oynadığı şeklinde yorumlanabilir. Yada başlangıçta bastırma esaslı savunmalar kalp hastalığına yol açmakta, kişi fiziksel olarak hastalandıktan sonra duyarlılık düzeyi artmaktadır. Ancak bu varsayımın doğru olduğunu kanıtlayacak çalışmalara gerek vardır. Literatüre göre psikolojik değişkenler fizyolojik işlevleri etkilemekte, fizyolojik süreçlerde davranışı belirlemektedir (Berntson, Cacioppo, Quigley,1992).

Sonuç olarak Byrne'in bastırma duyarlılık ölçeğinin ülkemiz araştırmaları için kullanılabilir düzeyde geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu düşünülmektedir. Bu ölçek ile yapılabilecek çalışmalar ölçeğe ilişkin bilgileri geliştirici olacaktır.

Budd ve Clopton'a göre B-D Ölçeği bireylerin psikopatolojilerindeki semptomları ifade etme isteklilik düzeylerini göstermektedir (Budd, Clopton, 1985). Duyarlıların semptomlarını abartma eğilimi gösteren kişilerken, bastırmanın azımsama eğilimindeki kişiler olduğu yönünde bulgular vardır (Kreitler, Kreitler, 1990). Lefcort'a göre bu veriler testi alan kişinin duygusallığa ilişkin tutumlarını yansıtmaktadır, bu durumda aracın bastırma duyarlılığı değerlendirmesinin yararlılığı sorgulanabilir. Ancak Budd ve Clopton'a göre bu ölçek psikopatolojik semptomları ifade etme şeklini gösterdiği gibi bastırma-duyarlılık düzeyini de yansıtmaktadır, yani bu ölçeğin iki faktör yorumu vardır (Budd, Clopton,1985). Byrne'a göre B-D Ölçeğinin güvenilir olduğu birkaç önemsiz durum dışında savunma davranışlarını ölçtüğüne dair deliller vardır (Byrne, 1961). Byrne'in bu görüşü B-D ölçeğinin çok sayıda araştırmada kullanılmış olması ile desteklenmiştir.

KAYNAKLAR

- Bell, P. A. & Byrne, D. (1978) .Repression Sensitization. H. London, J. Exner (Eds). Dimensions of Personality. New York: John Wiley, Don.
- Berntson, G. G., Cacioppo , J. T. & Quigley K. S. (1993). Cardiac psychophysiology and autonomic space in humans: Empirical perspectives and conceptual implications. Psychological Bulletin. 114 (2), 296- 322.
- Bleker, E.G. (1983). Cognitive defence style and WISC-R P<V sign in juvenile recidivist. Journal of Clinical Psychology, 39 (6), 1030-1032.
- Budd, E. C.& Clopton, J.R. (1985). Meaning of the repression sensitization scale: Defensive style or self report of symptoms of psychopathology. Journal of Clinical Psychology, 41 (1), 63-68.
- Byrne, D. (1961). The repression- sensitization scale : rationale, reliability and validity. Journal of Personality, 29 (3): 334-349.
- Byrne, D., Barry J. & Nelson, D. (1963). The revised repression sensitization scale and it's relationship to measures of self description. Psychological Reports. 13, 323-334.
- Byrne, D., Golightly, C. & Sheffield, J. (1965). The repression sensitization scale as a measure of adjustment : Relationship with the CPJ. Journal of Consulting Psychology, 29, 586-589.
- Chabot, J. A. (1973). Repression- sensitization: A critique of some neglected variables in the literature. Psychosomatic Bulletin, 80, 122-129.
- DeMan, A. (1990). Repression- sensitization and measures of adjustment. Social Behavior and Personality, 18 (1), 13-16.

- DeBono, K. G. & Snyder, A. (1992). Repressors, sensitizers, source expertise and persuasion. *Social Behavior and Personality*, 20 (4), 263-272
- Gleser, G. C. & Ihilevich, D. (1969). An objective instrument for measuring defence mechanisms. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 33, 51-60.
- Horowitz, M. (1977). *Hysterical personality*. New York: Aronson.
- King, A., Albright, C., Taylor, C. B., Hadkell, W. & Debusk, R. (1985). The repressive coping style : A predictor of cardiovascular reactivity and risk. *Society for Behavioral Medicine (Abstract)*.
- Kreitler, S. & Kreitler, H. (1990). Repression and the anxiety defensiveness factor : Psychological correlates and manifestations. *Personality and Individual Differences*, 11 (6), 559- 570.
- McCrae R. R. (1982) Age differences in the use of coping mechanisms. *Journal of Gerontology*, 37,454-460.
- McCreary, C. & Turner, J. (1984). Locus of control, repression sensitization and psychological disorder in chronic pain patients. *Journal of Clinical Psychology*, 40 (4), 897-900.
- Rofe, Y., Blittner, M. & Lewin, I. (1993). Emotional experiences during the three trimesters of pregnancy. *Journal of Clinical Psychology*, 49 (1), 3-12.
- Savaşır, I. (1981). *Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri El Kitabı (Türk Standardizasyonu)*, Sevinç Matbaası , Ankara.
- Schwartz, G. E. (1983). Disregulation theory and disease: Applications to the repression / cerebral disconnection / cardiovascular disorder hypothesis. *International Review of Applied Psychology*, 32, 95-118.
- Sorias, O., Leblebici, Ç. & Uysal, Ş. (1995). I-G Savunma Mekanizmaları Envanterini Türk Kültürüne Uyarlama Çalışması. Ege Üniversitesi Araştırma Fon Saymanlığı, İzmir.
- Szalai, J. P. & Eagle, M. N. (1992). The relationship between individual differences in defensive style and concept formation. *British Journal of Medical Psychology*, 65, 47-57.
- Weinberger, D. A. (1990). The construct validity of the repressive coping style. In Singer, J. L. (Ed.), *Repression and dissociation: Implications for personality theory, psychopathology and health*. Chicago, Ill.: Chicago University Press.